

յոցս զերեզմանատան փոքրիկ մատուռն, որ ամբողջ քաղաքից երևում է իբրև զարդ և թագ գլխի վրայ զբաժնի՝ բարձրութեան մի լաւ երեւացող տեղում, որ այժմ շինուում է ծախուք Տփլիսեցի հայազգի Մարիամու Գրիգորեան Միքատձէ, որոյ հիմնարկութեան արձանագիրն՝ որ մարմար քարի վրայ փորագրած՝ զրուեց հիման մէջ՝ է այսպէս.

«Յամի Տեառն 1894. և հայկական 4386. զհիմն սուրբ Յարութեան տաճարիս՝ շինելոյ ծախուք Տրփիսեցի հայազգի Մարիամու Գրիգորեան Միքատձէ, էօժ առաջնորդ Բագուայ նահանգի Սեսրովք Օրբեպիսկոպոս Սմբատեանց»:

Ճատ յարմար է Ստեփաննոս եպիսկոպոս Օրբէլեանի Սիւնեաց պատմագրի խօսքերը կրկնել Բագուի սուրբ Յարութեան մատրան համար թէ՛ «մատանի էր անակն Վայոց - Չոր, շինեցի զսա և եղի ակն ի վերայ»:

Այսպէս ասաց երբեմն՝ յամի Տեառն 936, մեղանից 958 տարի յառաջ Սիւնեաց Սօփիա տիկինն իրեն շինած Վայոց - Չորոյ Գնդավանքի համար:

Բագու բառի ստուգարանութեան կամ նշանակութեան համար տեղացիք հայ և թուրք յիշեցնում են բազբիւ բառը, որով անուանում են Բագուի բերդը, որ նշանակում է Փարսերէն քամահար, իբրև հիւսիսային մշտատեւ խիստ քամու առաջն առնող, որին Խազրի կամ Խազրաց քամի են անուանում, որ Խազրաց (Չէրքէզ - Չաշան) աշխարհքիցն է փշում. թէ և այս քամին ամառները Բագուի բնակչաց զովացնող ու կենդանութիւն տուողն է, ինչպէս ասում են բագուեցիք, որ եթէ այս Խազրի քամին չլինի, Փարսի տաք քամին, որին Գիլանի կամ Գիլավարի ասեն, կայրի, կխաշի բոլորովին: Բագուն այժմ 1891 թ. է մի նշանաւոր վաճառաշահ, հարուստ, վայելուչ և բարեկարգ քաղաք ամենայն տեսարանով և միանգամայն բազմամարդ.